

La federació Ecologistes de Catalunya (EdC), amb adreça carrer Bruc 91, 4rt 1a de Barcelona 08009, amb el CIF G 63822977 correu: correu@ecologistes.cat i representada pel president de la federació Joan Vázquez Mendieta, amb el DNI 78067092D,

A l'atenció de Teresa Jordà, Consellera d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural Generalitat de Catalunya.

Ens adrecem a la vostra persona amb l'atenció deguda a les consideracions que tot seguit us exposem:

Acció reivindicativa de la federació Ecologistes de Catalunya durant l'acte institucional de celebració del dia mundial del Medi Ambient al Palau de la Generalitat, juny 2018.

MEDI AMBIENT, UN DEPARTAMENT QUE CONTINUEM PENSANT, QUE ÉS IMPRESCINDIBLE AL GOVERN DE LA GENERALITAT, PER AL FUTUR DE CATALUNYA.

1.- Antecedents.

1.- L'any 2018, a l'inici de la legislatura interrompuda per la intervenció de les institucions catalanes per l'estat, una majoria aclaparadora de les entitats ecologistes catalanes ens vam adreçar als diferents grups representats al Parlament de Catalunya per alertar-los sobre les conseqüències molt negatives de perpetuar la dissolució del Departament de Medi Ambient (DMA) dins de l'estructura del Departament de Territori i Sostenibilitat (DTS) i del d'Agricultura Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARPA). L'ecologisme català va presentar la demanda de recuperar la conselleria de Medi Ambient amb unes funcions i estructura que permetessin abordar els reptes per construir el futur país que volem amb criteris de sostenibilitat.

Des d'aleshores ençà, els fets han confirmat contundentment els arguments exposats: el DTS ha prioritzat la promoció i el foment de les infraestructures i projectes urbanístics a les quals s'ha subordinat una minsa política ambiental mancada d'una visió forta i transversal de sostenibilitat que incidís en el conjunt de l'acció de govern. Una dada significativa ho visualitza clarament: tant sols el 7% de les consultes i accions del DTS van fer-se sobre qüestions ambientals, mentre que més del 90% van tractar sobre infraestructures i urbanisme.

Catalunya ha retrocedit en l'atenció i consciència ambiental respecte els països i comunitats del nostre entorn en temes bàsics com ho són, la pèrdua de biodiversitat, els espais naturals, els residus, o l'avenç de la transició energètica entre d'altres. L'atac a les llibertats socials i les limitacions imposades per l'estat espanyol al Govern autonòmic han dificultat encara més la recuperació ambiental del nostre país.

2.- Cal recordar que l'any 1992 el president de la Generalitat va nomenar per primera vegada un conseller de Medi Ambient, Albert Vilalta. Aquesta conselleria, pionera en el seu moment, va ser una bona eina per avançar en la recuperació ambiental. Catalunya s'avançà a l'estat espanyol en disposar d'un DMA en un moment en el que calia abordar molts reptes: ens havíem incorporat a la UE i la situació ambiental de Catalunya era la d'un país castigat per una dictadura, amb dèficits severos en infraestructures i serveis socials si ens comparàvem amb la mitjana europea i, especialment, amb un retard molt greu en el compliment dels estàndards de qualitat de vida europeus i de protecció del medi i la biodiversitat.

El nou DMA va dissenyar i fer canvis com el Pla de Sanejament i la construcció d'EDARs; la Llei de Residus que va fer prioritaris els criteris de prevenció, reducció, reciclatge i va iniciar la recollida selectiva; o el Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) que va incloure el 21% del territori dins dels espais protegits del país. Aquests i d'altres canvis van frenar el greu procés de degradació ambiental i van dinamitzar el país en la direcció d'una economia amb més respecte pel medi i, per tant, amb més futur.

3.- Lamentablement, els successius governs no van mantenir una política amb criteris ambientals, ans al contrari. Catalunya ha patit un llarg període de retrocés ambiental en un moment on s'ha posat de manifest la necessitat d'un canvi radical que no es limiti a reduir l'impacte del sistema productiu, sinó que pugui fer front als desafiaments globals del canvi climàtic, la construcció de nous models socials, econòmics i ecològics. Retrocés fins i tot en relació als països europeus capdavanters que han vist reforçats i no reduïts els seus ens ambientals de govern.

La Comissió Europea atorga un paper rellevant al Comissari de Medi Ambient i impulsa l'Agència Europea de Medi Ambient com òrgans de primer nivell de la seva acció de govern i preveu com a una de les majors inversions les destinades a mitigar el canvi climàtic, la conservació de la biodiversitat i la reorientació de la nova política europea. Contràriament, a Catalunya, en plena època de retallades socials i la blasfema llei Òmnibus, el govern Mas l'any 2010 va suprimir el departament de Medi Ambient i va nomenar un conseller de Territori i de Sostenibilitat a qui es va atorgar dues competències: una d'elles "Territori", prioritària i amb recursos (Obres Públiques, Infraestructures i Urbanisme) i l'altre "Medi Natural, Biodiversitat, Polítiques ambientals" que va esdevenir irrellevant, ... situació que ens va retornar 23 anys enrere (!) quan el Dept. d'Obres Públiques tenia dintre seu una DG de Medi Ambient subordinada a altres objectius allunyats de la sostenibilitat.

Onze anys després de la supressió del Departament de Medi Ambient i malgrat les promeses fetes setmanes abans de la formació de l'actual govern de la Generalitat, Catalunya **continua sense un Departament de Medi Ambient** amb les competències i característiques demanades per l'ecologisme català i altres sectors vinculats amb el medi ambient. Ans al contrari **es torna a diluir una secretaria d'acció climàtica i biodiversitat en l'estructura de l'anterior departament d'Agricultura** sota la denominació de Dept d'Acció climàtica, Alimentació i Agenda rural. L'ecologisme català continuem demanant que s'esmeni

aquesta anomalia històrica que dificulta tant la recuperació del temps perdut com el fer front a l'emergència ambiental, climàtica i sanitària que pateix el nostre país.

Uns antecedents negatius que no poden generar confiança.

4.- Fins avui el Departament d'Agricultura ha esdevingut un gran entrebanc al desenvolupament d'iniciatives de conservació de la biodiversitat, de protecció dels espais naturals, de conservació dels boscos i fins i tot de la preservació i protecció de les espècies protegides. Massa sovint ha portat a terme actuacions dins d'espais protegits, en contra dels criteris i informes dels mateixos òrgans de gestió d'aquests espais naturals, que han afectat espècies protegides i amenaçades; de fet arran d'aquests fets la Fiscalia de Medi Ambient ha obert diversos procediments judicials arran de denúncies presentades per entitats pertanyents a la nostra federació Ecologistes de Catalunya. A més ha portat a terme actuacions al medi natural amb impacte sobre la biodiversitat i el paisatge sense ni sotmetre's als obligats tràmits d'avaluació d'impacte ambiental. A les Terres de l'Ebre es reiteren aquests tipus d'actuacions.

El Departament d'Agricultura ha tractat i gestionat els boscos com a simples productors de fusta i de biomassa obviant i menyspreant els seus valors ambientals. No podem oblidar declaracions als mitjans de comunicació de la Consellera posicionant-se en contra que la conservació de la biodiversitat hagués de condicionar les explotacions forestals i oposant-se a que la presència d'espècies protegides pogués impedir la tallada del bosc. Declaracions on es feia apologia de l'incompliment de les lleis de conservació de la biodiversitat.

El Departament d'Agricultura ha defensat la cacera d'espècies en greu perill de desaparèixer fins i tot desobeint dictàmens de protecció d'aquestes espècies de la mateixa Comissió Europea. S'ha oposat a la creació de nous espais naturals protegits i a la prohibició de la cacera en el seu interior. I sovint ha actuat com a oposició política a iniciatives, sovint públiques, encaminades a garantir la conservació de la natura del país. És el cas, per exemple, de l'oposició a la creació de l'Agència de la Natura de Catalunya o al Pla de Protecció de l'Alta Garrotxa.

El Departament d'Agricultura ha potenciat i donat suport a una implantació d'un model d'activitat porcina que ha comportat la contaminació de bona part dels nostres aqüífers, una de les agressions més greus que pateix Catalunya.

2.- Els reptes del nou govern de la Generalitat davant de la crisi d'emergència climàtica, ambiental i sanitària.

5.- Durant el confinament per la pandèmia del Covid-19 hem conegut aportacions de destacats científics que han sorprès molta gent: la crisi planetària de salut està profundament relacionada amb la destrucció i degradació causada per les activitats humanes sobre la natura i especialment amb la crisi climàtica i la pèrdua de biodiversitat.

La declaració d'emergència climàtica (feta per la Generalitat i alguns ens públics i ajuntaments) s'ha entès massa com a un fet simbòlic, però la greu crisi sanitària fa imprescindible **respondre en aquesta triple emergència climàtica, sanitària i ambiental** amb un canvi radical.

No podem proclamar aquesta emergència per, tot seguit, col·locar-nos al darrera dels qui posen el manteniment del model econòmic actual al davant i, fins i tot, en contra de la salut de la gent, de la natura i de la justícia social i ambiental. Els temps estan canviant, però aquests lobbies econòmics i financers s'entesten en ignorar que les velles receptes no serveixen, malgrat que es publicitin amb els nous embolcalls innecessaris del greenwashing.

6.- Cal foragitar el discurs de rentat de cara "verd" que solament vol facilitar el retorn a l'economia especulativa del lliure mercat i del creixement que s'ha demostrat incapaç de preservar la salut del medi i de les persones. La promesa de «facilitar i agilitzar» la recuperació econòmica i la creació d'uns llocs de treball incerts i precaritzats, no poden ser la cruel excusa per eliminar les garanties ambientals, ni per incrementar la destrucció del territori, del patrimoni natural, les desigualtats, la precarietat laboral i les injustícies.

7.- Després dels resultats electorals del 14 de febrer la Generalitat ha de garantir la sobirania de la ciutadania per decidir quina economia ecològica i al servei de les persones volem construir i ha de regular que totes les activitats econòmiques i socials s'hagin de fer de manera compatible, obligatòriament, amb la preservació del bé comú i dels espais naturals.

No deixa de causar perplexitat que l'estat centralitzador que retalla drets, però també la Generalitat, moltes entitats públiques i ajuntaments, amb una mà aproven la Llei 16/2017 de Canvi climàtic i declaren l'estat d'emergència climàtica, ... mentre que amb l'altra mà aproven plans urbanístics i activitats que malmeten la qualitat ecològica dels espais naturals, aproven i es disposen a subvencionar les activitats que més contribueixen a la crisi climàtica i ambiental, o blinden cap als oligopolis de l'IBEX els Fons "verds" que la UE aporta.

3.- Algunes línies bàsiques que demanàvem al nou govern.

A- Conservació de la Biodiversitat.

En l'acte institucional de presentació del balanç de la biodiversitat, a finals del 2019, d'acord amb l'última avaluació tramesa al ministeri de Transició Ecològica amb la finalitat d'incloure-la a l'informe estatal que s'ha fet arribar a Brussel·les, l'anterior DG de Polítiques Ambientals i Medi Natural del Departament de Territori i Sostenibilitat Ferran Miralles, destacava el següent:

"Que tres de cada quatre espècies de fauna i flora que la Unió Europea (UE) té catalogades com d'interès comunitari a les seves directives estan en risc i amb una evolució "desfavorable" a Catalunya. El segon estudi que es fa d'aquestes característiques, que es basa en les directives d'Hàbitat i d'Ocells, constata que el període 2013-2018 ha estat negatiu per al patrimoni natural. "Tenim un problema de país. La situació no es bona ni en les espècies d'interès ni en els hàbitats. En bona part estem en caiguda lliure", sentenciava.

35 anys d'endarreriment en les polítiques de conservació de la biodiversitat.

El compromís (no assolit per part de la Generalitat) de la Unió Europea de la Meta 2020 de biodiversitat, així com els acords de la Convenció sobre Diversitat Biològica de Nagoya, obliguen les societats i tots els governs a prendre mesures dràstiques per aturar la degradació ambiental que està al darrera de la pèrdua de biodiversitat.

1- Es molt urgent tenir una Llei de conservació de la biodiversitat catalana, doncs l'actual Llei d'espais naturals de Catalunya de l'any 1985, té 35 anys!, està totalment desfasada i inoperant. **Caldria que fos aprovada en un termini no major d'un any si volem complir amb els estàndards europeus.**

2- No tenim tampoc aprovat el Pla director dels corredors biològics compromès fa mes d'una dècada. **Ni tampoc tenim aprovat el Catàleg d'espècies amenaçades** que es va començar a tramitar per l'anterior Govern, dues qüestions fonamentals que també caldria aprovar en un termini no més enllà d'un any.

3- És importantíssim i cabdal que els plans de recuperació de les espècies en perill s'apliquin i s'aprovin d'immediat atenent els 10 anys que portem de retard en el seu compliment, en un termini que no hauria d'excedir tampoc d'un any.

La Generalitat havia de tenir els plans de recuperació de les espècies en perill incloses al Catàleg estatal aprovats al desembre de 2010 **en aplicació de la Directiva d'hàbitats i espècies de la 92/43/CEE**. L'endarreriment ha suposat la precarietat actual de les poblacions de moltes d'aquestes espècies, entre les quals subratllem alguns exemples dramàtics com ara, mamífers com l'ós bru o algunes espècies de rats penats ; ocells en situació més que preocupant com el Gall fer, l'Alosa becuda, la Xurra o l'Àliga cuabarrada ; o peixos continentals com la madrilla roja, el llopet de riu o les poblacions de truites d'alta muntanya. Més de 40 espècies viuen al límit de les seves capacitats, principalment per no disposar del seu **pla de recuperació**, que hauria d'analitzar la situació de cada una d'aquestes espècies i determinar les mesures a prendre per tal de millorar el seu estatus.

Segons l'actual proposta de decret, el Departament de Territori i Sostenibilitat, volia prolongar tres anys més la seva aprovació, cosa que portaria les poblacions de les espècies afectades a una situació molt més precària que l'actual situació crítica, fet que no podem acceptar.

La Llei 42/07 del "Patrimoni Natural y de la Biodiversitat" de l'estat espanyol transposa de facto la directiva 92/43/CEE. Doncs aquesta llei espanyola és aplicable fins al moment en aspectes de conservació de la biodiversitat per aquelles comunitats que, com la catalana no en tenim de pròpia. I en el seu article 56.1 exigeix que en un termini de 3 anys des de l'entrada en vigència de la llei (desembre de 2010), s'havien de redactar i aprovar plans de recuperació per les espècies en perill d'extinció. Cal tenir en compte que aquest termini finalitzava al desembre de 2010.

4- Cal ampliar la protecció real i efectiva d'alguns espais d'alt valor ecològic que encara no gaudeixen del suficient grau de protecció. Aquest fet és especialment greu en alguns sectors del territori català.

Al nord del país en trobem espais de gran importància ecològica mancats d'aquesta protecció específica. Un és la Serra del Montsec que, tot i tenir el suport del Parlament de Catalunya des de l'any 1987 i que l'últim govern de President Artur Mas es va marcat l'objectiu al 2017, encara està pendent d'esser declarat parc natural malgrat la seva vital importància. Un segon espai de vital importància a ser declarat com a parc natural es la serra del Boumort, declarada com a reserva nacional de caça, figura que en facilita la seva declaració.

Un altre zona amb dèficit de parcs naturals es troba al sud del país. Al conjunt de les comarques del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre actualment sols trobem els Parcs Naturals dels Ports, el del Delta de l'Ebre i el del Montsant. Algunes comarques, amb espais naturals d'incalculable valor ecològic, paisatgístic i cultural han quedat al marge de les polítiques de declaració d'espais naturals de protecció especial, és el cas, per exemple, de comarques com la Ribera d'Ebre, el Baix Camp o l'Alt Camp.

Per esmenar aquesta deficiència i esmenar el greuge comparatiu entre territoris cal reactivar i aprovar l'esperat i promès, Parc Natural de les Muntanyes de Prades, que ja fou proposat per la mateixa Generalitat ara fa uns anys. Cal també iniciar els treballs d'ampliació del Parc Natural dels Ports, amb la inclusió, entre d'altres, de les serres de Pàndols i Cavalls. Sobre aquesta ampliació actualment s'està treballant una proposta entre els ajuntaments implicats i el GEPEC-EdC que properament serà presentada a la Generalitat per tal que sigui tramitada.

Cal també iniciar els treballs per delimitar i declarar el que han de ser els futurs parcs naturals de les serres de Cardó-Boix, el de les muntanyes de Tivissa-Vandellòs i Llaberia i el de la Conca del riu Gaià.

5- Paral·lelament a la declaració d'aquests nous parcs naturals cal, d'una vegada per totes, dotar als actuals parcs i als futurs dels corresponents Plans especials de protecció del medi natural i del paisatge, imprescindibles per poder gestionar de forma eficaç aquests espais naturals. La no aprovació d'aquests plans comporta una inseguretat jurídica permanent a l'hora de prendre decisions de gestió adreçades a la protecció dels parcs. Cal tenir en compte que aquests plans de protecció fa molts anys que es tenien que haver redactat i aprovat portant una injustificada demora en la seva aprovació.

Boscós, rius, praderies, estepes cerealistes i maresmes, són els principals reservoris per a la conservació de la biodiversitat i no es poden gestionar separatament, per diversos Departaments perquè són la base troncal de la conservació dels hàbitats que acullen la majoria de les espècies.

6- L'Agència de la Natura de Catalunya, insuficient, però necessària en l'actualitat.

L'Agència de la Natura té com a objectiu facilitar la gestió i conservació de la biodiversitat i el patrimoni natural. Els seus orígens es remunten al 2005, però el text actual es va començar a gestar el 2017.

Des d'Ecologistes de Catalunya, sempre hem considerat que l'Agència de la Natura, en tot cas havia d'estar sota l'aixopluc d'un Departament de Medi Ambient, com una eina d'acció, com poden ser l'Agència Catalana de l'Aigua o l'Agència de Residus.

Ara el que cal, de forma urgent i immediata, es desplegar-la i fer-la efectiva en el desenvolupament dels seus objectius i finalitat de conservació de la biodiversitat

El 17 de juny del 2020 es va aprovar l'Agència de la Natura de Catalunya, després de dos anys de tràmits al Parlament. A darrera hora ERC va demanar ajornar-ne l'aprovació al 17 de juny per les veus internes discordants amb la proposta, en especial la del Departament d'Agricultura, arran del rebuig a la proposta del món agrari i forestal.

7- Al desembre de 2019 el Parlament va aprovar la Llei de modificació de la Llei 16/2017, del canvi climàtic, i dona llum verda als canvis en l'impost sobre les emissions de CO2 dels vehicles de tracció mecànica.

Amb caràcter finalista, el cent per cent de la recaptació d'aquest tribut —que s'estima en més de 150 milions anuals quan estigui plenament implementat— es destinarà a nodrir a parts iguals el Fons climàtic i el Fons del patrimoni natural i la biodiversitat.

Els imports que corresponen al Fons del patrimoni natural i la biodiversitat serviran per dotar de finançament les accions recollides a l'Estratègia catalana del patrimoni natural i la biodiversitat i per donar resposta al dèficit de finançament de les polítiques de gestió del medi natural a Catalunya. Entre les accions que es finançaran hi ha la gestió activa i adaptativa del Sistema d'espais naturals protegits de Catalunya i, més concretament, dels parcs naturals i el Parc Nacional; la millora de la conservació de les espècies autòctones, els ecosistemes i la geodiversitat; la millora de la connectivitat ecològica i la infraestructura verda; la promoció de la recerca i el coneixement, i, també, l'enfortiment de la gestió preventiva per evitar la pèrdua neta de biodiversitat.

El consell de direcció serà qui decidirà quines línies d'actuació es prioritzen. L'ens estarà format per 19 membres, amb la majoria absoluta en mans de la Generalitat. Precisament la composició d'aquest consell és l'altre punt clau de les divisions entre partidaris i crítics de la nova agència.

Ecologistes de Catalunya, demana a l'actual Departament d'Acció climàtica, que el 50% del fons sobre l'impost del CO2 s'apliqui escrupolosament pels objectius aprovats de conservació de la biodiversitat, tal i com ho estableix la modificació de la llei de canvi climàtic. Demanem alhora que la federació EdC tinguem un vocal al consell de direcció.

B- Donar el tom a la gestió dels residus.

El model de gestió dels residus a Catalunya és obsolet i no és cap referent a Europa i ni tant sols a l'estat espanyol.

A Catalunya no s'ha reduït la generació de residus; a l'inrevés, creix la seva producció i solament es recupera un 37% dels residus municipals generats; els residus no han parat de créixer en els darrers 7 anys (un 13'5%). I tot això malgrat que l'any 1994 es va aprovar la Llei reguladora de Residus amb el Conseller Vilalta, capdavantera a Europa i que va fer obligatòria la recollida separada de la matèria orgànica, obligació incomplerta de manera escandalosa passats 27 anys!.

Les polítiques desenvolupades pel DTS i la gestió de l'Agència de Residus **parla molt de "economia circular", "prevenció de residus", "recuperar materials" i fins i tot de "Residu Zero", ... però els fets i els pressupostos són concloents:** es potencia la incineració i nous abocadors de residus industrials i municipals (els pitjors sistemes de tractament perquè comporten la dispersió de contaminants al medi atmosfèric, greus impactes sobre la salut i el medi, malbaratament de recursos i pèrdua de la capacitat de reconversió de les activitats econòmiques insostenibles.

Conseqüentment, a més de malmetre els recursos, hi ha un seguit ininterromput de conflictes ambientals arreu del país causats pel rebuig social als impactes de les instal·lacions de tractament de final de cano-

nada (abocadors i incineradores). Exemples com les irregularitats de les incineradores de Sant Adrià, l'ampliació de les de Girona i Tarragona o la pràctica de la crema de residus a les fàbriques de ciment; o en els darrers dos anys la intenció de construir una nova incineradora a Cercs, o la recent autorització ambiental a Juneda, les ampliacions d'abocadors o noves llicències a Rubí, ampliacions a Hostalets de Pierola, ... fins i tot l'incompliment de sentències fermes que obliguen al buidatge i restauració de l'abocador il·legal de Vacamorta al Baix Empordà.

I el que considerem inadmissible: la Plataforma Ciutadana Residu Zero¹ vam presentar als grups parlamentaris la proposta raonada d'aprovar una moratòria a nous projectes d'incineració fins que no s'aprovi la llei de Prevenció de residus on s'hi inclogui un calendari de tancament de les incineradores existents i l'abandó d'aquesta pràctica. Com sabeu, el Parlament de Catalunya la va aprovar el 5 de març del 2020 amb el suport d'ERC, la CUP, Junts per Catalunya i els Comuns. Però el Conseller de TS Damià Calvet es va excusar en un informe jurídic i el Govern no la van voler aplicar.

Demanem que el proper Govern desplegui el mandat del Parlament, per mitjà d'una Llei Urgent de moratòria a nous projectes d'incineració i d'ampliació d'abocadors o fer-ne de nous, fins que no s'aprovi i desplegui la Llei de Prevenció de residus tant desitjada. Pas necessari per tallar la canonada i obrir un nou model basat en la prevenció i l'aprofitament dels materials en recursos.

8- Demanem que el Departament d'Acció Climàtica s'incorpori al grup de treball amb els quatre grups parlamentaris (ERC, JxCat, la CUP i els Comuns) i la PCRZ. Grup de treball on es va treballar de forma col·laborativa amb èxit, la resolució aprovada al Parlament de Catalunya el 5 de març del 2020 de moratòria a nous projectes d'incineració. Grup de treball on hem continuat preparant una Llei urgent de moratòria a nous projectes d'incineració i d'ampliació d'abocadors o fer-ne de nous, per anar seguint l'elaboració del projecte de Llei Urgent de moratòria i seguir treballant també les bases de la nova Llei de Prevenció de residus.

9- S'ha de donar resposta decidida i eficient al canvi molt rellevant que ordenen les noves polítiques incloses al paquet d'economia circular, especialment la Directiva de Residus 2018/851 i la Directiva de prohibicions i limitacions dels plàstics ... però l'ARC, fins ara, no sembla estar per la feina, donat que sembla ignorar que calen canvis substancials en la normativa i en els plans de gestió dels residus vigents a Catalunya:

1. **Canvi en la Prioritat de la gestió pública dels residus a la UE. La recuperació dels materials que contenen els residus és preferent sobre la "recuperació" d'energia.** La valorització energètica ja no es pot considerar ni comptabilitzar com a valorització dels residus, inclosa la metanització i crema de biomassa. Tampoc no es poden considerar recuperació els residus orgànics que s'obtenen a les plantes de tractament mecànic-biològiques (anomenades vergonyosament "Ecoparcs" a Catalunya). **La prevenció, la recuperació i el reciclatge de materials han de ser la jerarquia d'actuació preferent** aplicada per totes les administracions de la UE.
2. **S'ha d'aplicar la Responsabilitat Ampliada del Productor (RAP)** per garantir que s'assumeixen els costos de la gestió dels residus dels productes que es posen al mercat. **Avui Ecoembes (poderós lobby de l'estat) assumeix menys del 40% dels costos i la resta els "externalitza"** als ajuntaments i la ciutadania. És tracta d'una **anomalia inadmissible davant de la qual l'ARC claudica i col·labora i és manifesta incapaç de corregir aquest autèntic frau.** L'aplicació real de la RAP, com bé ho planteja la Directiva, impulsarà també a Catalunya un canvi en la política industrial i comercial per transformar la producció més eficient i sostenible i reduir els impactes ambientals i la seva contribució al Canvi climàtic.

A Catalunya, aquest canvi ha de comportar el canvi de model de gestió i prevenció de residus; la derogació urgent dels programes de gestió aprovats a Madrid durant el 155 (PRECAT i PREINFRECAT 20) en el sentit que acabem d'exposar; i també, és clar, del programa de gestió de l'AMB (PREMET 25).

10- Alhora és fonamental la redacció d'una nova Llei marc Residu Zero de prevenció de residus i ús eficient dels recursos que inclogui les determinacions de la Directiva de 2018 i que planteji un canvi en el model productiu. Que com planteja la Directiva de residus 2018 " *No es posi al mercat cap producte que no es pugui reutilitzar. Recuperar fàcilment o compostar*". Demanem que Catalunya incorpori aquest canvi de paradigma realment i defugui resignar-se a aprovar una llei continuista com els esborranys avançats pel Conseller Calvet. Avançar cap a una

---

¹ La PCRZ agrupa entitats i plataformes amb conflictes que demanen solucions i presenten alternatives.

república catalana que garanteixi els drets ambientals i socials passa en aquest àmbit dels residus per elaborar aquesta Llei i fer una llei transformadora.

Amb aquesta nova visió, diverses entitats d'EdC vam contribuir a crear la Plataforma Ciutadana residu zero (PCRZ) i a definir un objectiu important de l'Estratègia Catalana (ECRZ): presentar les bases d'una proposta de Llei Marc Residu Zero de prevenció dels residus molt més ambiciosa que no pas la preparada pel Govern anterior.

Voldríem que el Govern i el Departament d'Acció Climàtica tinguéssiu en compte aquesta iniciativa i proposta i que es doni continuïtat a l'acord assolit per la PCRZ i els grups parlamentaris d'ERC, JxC, CUP i ECP d'impulsar-ho també col·laborativament.

C- Els residus ramaders i la problemàtica que generen.

Coneixem la dada molt preocupant segons la qual el 41% de les masses d'aigua pateixen contaminació, especialment les subterrànies per excés de nitrats, degut a l'excessiva concentració de porcs a les comarques a l'entorn de l'eix transversal, especialment comarques gironines, Osona i terres de ponent. Alhora comporten l'emissió de grans quantitats de gasos d'efecte hivernacle.

S'ha argumentat que no existeixen solucions màgico-tecnològiques plantejades per les administracions perquè no han aconseguit aturar aquest impacte. I s'ha proposat clarament que el camí per resoldre aquesta situació passa per una reducció de la cabana porcina per adequar-la als límits biofísics del territori.

L'abús i la sobreexplotació de la ramaderia una amenaça més contra el nostre futur.

Si bé la problemàtica de la gestió de la ramaderia intensiva és greu en general, la seva situació s'ha anat agreujant cada vegada més en passar del sistema tradicional de gestió autònoma per part de la pagesia, a la situació de sobreexplotació actual en dependre de les grans corporacions integradores. En aquest model en creixement, la ramaderia es vista i tractada pel sector anomenat càrnic, simplement com el que anomenen despectivament càrniques. La ramaderia simplement és concebuda com a tones de carn per part de les grans corporacions industrials del comerç de la carn, únicament com a un negoci que no es pot veure afectat per cap consciència ni sensibilitat dels drets dels animals, del seu benestar, condicions d'internament, ni en rebre una alimentació saludable, o ser alimentats amb pinsos adulterats que incorporen medicació i múltiples compostos perillosos com metalls pesats i transgènics. Tot plegat fa créixer un negoci que no és ètic, ni responsable ambientalment, del tot insostenible i perillosíssim per la salut i el medi.

Perquè s'ha disparat el sector porcí a casa nostra.

L'augment de l'explotació porcina al nostre país s'ha vist molt afavorida per la progressiva aplicació de mesures ambientals al centre i nord d'Europa. Aquest fet ha generat el desplaçament massiu d'engreixament de bestiar cap a zones menys restrictives, però amb infraestructures industrials i comercials, com ara a Catalunya. No endebades Alemanya ha passat a la segona posició com a productor europeu en reduir l'any passat el cens de producció porcí en un milió. Avui és l'estat Espanyol qui encapçala aquest rànquing. Ara bé, no ens enganyéssim pas, el major creixement porcí de tot l'estat és a Catalunya i especialment a la plana de Lleida donat que produïm uns 9 milions de porcs a l'any.

Amb tot, la problemàtica dels residus ramaders no és res més que la part més visible d'un problema major creat per una ramaderia massa intensiva, deslligada d'una base territorial. Altres problemes associats, a més de la contaminació d'aigües i atmosfèrica, són: l'increment del consum d'aigua; l'alt risc sanitari a les comarques amb alta densitat ramadera, la qual cosa justifica una elevada medicació sistemàtica del bestiar; la clara disminució de la qualitat de la carn, especialment per l'adulteració dels pinsos i el règim de reclusió que pateixen els animals; la transformació de la pagesia en peonatge, degut a l'assimilació de pagesos per part de grups industrials; la contaminació de les terres, els aqüífers i l'atmosfera; el maltractament animal.

La ramaderia provoca greus emissions de gasos d'efecte hivernacle.

El 36% de les emissions de gas metà procedeixen del sistema digestiu dels remugants (bestiar boví). Com ho reflecteixen informes de referència aquests animals produeixen metà a causa del seu procés digestiu lent sense oxigen (digestió anaeròbica). Una sola vaca pot produir fins a 900 litres de metà en un sol dia.

L'existència massiva d'aquest tipus de bestiar determinat per la selecció artificial (1.200 milions aproximadament a tot el món) està contribuint a l'augment d'aquest gas a l'atmosfera terrestre. El gas metà causa un efecte d'hivernacle fins a 23 vegades més potent que el CO₂. Un altre gas tòxic derivat de la ramaderia és l'amoniac, el qual es forma a partir de l'evaporació de l'orina i dels purins (nitrogen amoniacal) en general.

L'amoniac causa també acidificació del sòl, contaminació d'aigües i suposa un greu problema ambiental a nivell regional. El 65% de les emissions globals d'amoniac procedeixen del sector ramader especialment del porcí. El nitrogen derivat de l'evaporació dels purins també reacciona amb l'oxigen i forma un gas molt perillós: l'òxid de nitrogen, conegut popularment com "gas del riure". Aquest gas és un dels principals causants de la pluja àcida i és fins a 200 vegades més potent que el CO₂. El 68% de les emissions globals d'òxid de nitrogen deriven del sector agrícola.

11- És urgent el canvi de la normativa i incloure una moratòria a noves granges de porcí, i incloure obligatòriament l'aplicació de sistemes de tractament, biodigestats o aplicant la separació de sòlids i líquids als purins abans de ser aplicats.

D- El risc de la seguretat i la reducció de la contaminació dels polígons petroquímics.

Un tema especialment important i sobre el que cal fer un incís especial, és en allò que fa referència a l'activitat de les empreses químiques a Catalunya. Al Camp de Tarragona trobem el major complex químic del sud d'Europa, un complex que s'ha caracteritzat per la gran quantitat d'incidents que ha patit en els darrers anys.

Aquest complex químic és l'origen de gran quantitat de problemes ambientals: emissions atmosfèriques de substàncies tòxiques i contaminants, contaminació del subsòl i dels aqüífers, abocaments de substàncies contaminants i perilloses al mar.... I, per damunt de tot això, suposa un perill permanent i latent pels milers de persones que hi viuen a la vora.

A Catalunya, lluny d'exigir l'aplicació de les mesures de seguretat més estrictes i rigoroses, s'ha permès que aquesta indústria funcioni amb la flexibilització d'aquestes mesures, creant situacions de greu perill per la població.

Un exemple per poder analitzar el que exposem el tenim en l'accident que el 14 de gener de 2020 va patir l'empresa Iqoxe. Es tracta d'un dels pitjors accidents que ha patit el sector químic a Europa. Aquest accident es va produir arran de l'explosió de 4 tones d'òxid d'etilè dins el reactor, on s'estaven portant a terme processos químics per tal d'obtenir nous productes derivats d'aquesta substància, va provocar tres morts, un des quals a casa seva, a més de 2500 metres de distància del lloc de l'accident, a causa de la ona expansiva que va projectar una gran peça metàl·lica fins al menjador de la vivenda.

En el moment de l'accident es va produir el primer gran despropòsit. Així, mentre que Protecció Civil demanava el confinament de les poblacions properes, les sirenes d'avís no varen sonar.

Com ve essent normal en els accidents i incidents de les empreses químiques es va amagar i enganyar la població. Es va difondre un comunicat oficial en què s'informava que el núvol que es va formar arran de l'explosió, no era ni tòxic ni perillós malgrat que és ben conegut que l'òxid d'etilè i els fums i gasos produïts en la seva combustió, provoquen irritació de les vies respiratòries, trastorns de l'aparell digestiu (nàusees i vòmits), trastorns neurològics i fins i tot avortaments espontanis, sense menystenir els demostrats efectes cancerígens i mutagènics. En aquesta ocasió, per sort, l'aire va allunyar aquest núvol de les zones habitades.

L'explosió va causar desperfectes importants a les empreses de la vora; per exemple, l'empresa Basf va haver d'aturar la producció d'una de les seves plantes per reparar els desperfectes. Per sort aquests desperfectes no varen provocar danys majors però es va fer evident el perillós efecte dominó que pot provocar accidents en cadena, a conseqüència de la concentració i proximitat d'empreses i de dipòsits amb substàncies químiques, sovint molt tòxiques i explosives.

Un tema molt preocupant és que, tot i la perillositat de l'òxid d'etilè, que té un gran capacitat d'explosió i, a més, és molt inestable, la empresa Iqoxe tenia i segueix tenint (!) autorització per emmagatzemar 1470 tones d'aquest producte en 6 dipòsits de superfície, sense cap mesura de seguretat extra.

Aquest és un tema inaudit doncs en altres països, referents en la producció d'òxid d'etilè, com ara Alemanya, aquesta substància solament es pot emmagatzemar en dipòsits búnqueritzats o soterrats, justament per evitar accidents o incidents ocasionats per la perillositat d'aquesta substància.

En el cas d'Iqoxe aquests dipòsits es troben a sols 150 metres del reactor que va explotar. A conseqüència de l'explosió una gran peça de ferro que va sortir projectada, va impactar a tocar d'aquests 6 dipòsits. Aquest cop, per sort, no hi va impactar, però si ho hagués fet podríem estar parlant d'un accident d'unes conseqüències catastròfiques amb, possiblement, centenars o poder milers de morts.

Ara també sabem, arran de les investigacions judicials, que l'empresa incomplia les mesures de seguretat i la normativa. Així, mentre havia augmentat molt la seva producció, no havia fet inversions per augmentar la seguretat. L'edifici de control, que havia d'estar en el lloc més protegit en cas d'un accident, es trobava al costat mateix del reactor. També sabem que l'empresa feia abocaments regulars de substàncies tòxiques i perilloses al mar.... Tot i això l'empresa havia passat totes les inspeccions de forma satisfactòria i contava amb tots els permisos de la Generalitat.

Si tot això és greu encara és més greu veure que l'experiència d'aquest accident no ha servit per a res i que res ha canviat en les mesures de protecció i seguretat en el sector químic a Catalunya ni en la seguretat de la mateixa empresa Iqoxe. A data d'avui, la empresa Iqoxe torna a funcionar, amb les corresponents autoritzacions de la Generalitat, aplicant les mateixes mesures d'INSEGURETAT que s'aplicaven abans de l'accident. Avui Iqoxe està autoritzada a seguir emmagatzemant 1470 tones d'òxid d'etilè, una de les substàncies més perilloses i explosives que coneixem, en dipòsits aeris en els que no s'aplica cap mesura extra de seguretat.

L'accident d'Iqoxe és un reflex real que ens permet fer un anàlisi de com funciona el sector de les empreses químiques a Catalunya, de com es permet que incompleixin la normativa o que segueixi funcionant sense aplicar les mesures de seguretat necessàries. També ens permet constatar com aquest sector, que actua com un gran lobby, segueix comptant amb la connivència de les administracions amb l'excusa que són un dels motors econòmics del país. Encara, massa sovint, seguim escoltant l'argument de que si exigim que apliquin majors mesures de seguretat i de controls ambientals aquestes empreses marxaran a països com el Marroc, on les exigències seran menors. Així, avui, a Catalunya, el sector químic segueix funcionant sota uns criteris que no són permesos a la resta de Països de la Unió Europea.

E- El model actual d'implantació de les energies renovables és del tot insostenible.

Arran de l'aprovació del *Decret Llei 16/2019, de 26 de novembre de 2019, de mesures urgents per a l'emergència climàtica i l'impuls a les energies renovables*, s'ha iniciat una acceleració en la tramitació de projectes de centrals eòliques i fotovoltaïques que **estan afectant molt negativament i posant en greu perill el futur de molts espais naturals de gran importància ecològica, de paisatges de valor incalculable, de zones d'importància geològica, històrica i cultural, i d'àrees importants pel futur d'una agricultura de qualitat.**

En aquests espais afectats s'està posant en greu perill la conservació de la biodiversitat i al contrari se n'afavoreix la pèrdua, per causa de la mort de milers d'animals, especialment ocells i rats penats i l'alteració dels hàbitats. A més s'està afectant molt severament la qualitat de vida i el futur de la gent que viu al món rural.

Aquest Decret Llei s'està aplicant de forma autoritària, generant una gran indefensió en els territoris afectats. S'estan tramitant els projectes obviant els processos de participació i diàleg amb els ajuntaments, els sectors econòmics, socials i ambientals, que haurien de permetre fer possible, mitjançant un procés de concertació, l'aplicació dels criteris més bàsics d'equilibri territorial, racionalitat i eficiència energètica.

A Catalunya, s'estan tramitant centenars de projectes que afectaran a molts milers d'hectàrees. Bona part de les nostres muntanyes tenen projectes de centrals eòliques i milers d'hectàrees de plana estan afectades per projectes fotovoltaics. També s'han presentat els primers projectes de centrals eòliques marines.

Aquestes centrals, junt amb les infraestructures i obres que caldria portar a terme (instal·lació de centenars de quilòmetres de noves línies elèctriques, l'obertura de noves pistes i accessos a zones naturals, la instal·lació de centrals transformadores d'energia, etc.) provocaran una transformació, sense precedents, del paisatge de Catalunya i uns gravíssims impactes ambientals i socioeconòmics al món rural, de conseqüències imprevisibles.

La concentració de projectes de producció energètica en zones rurals, poc poblades, on el terreny és més barat per les empreses elèctriques, compromet els projectes de desenvolupament basats en la valorització dels productes de la terra i en el turisme de qualitat, que són el futur de molts territoris. A més no resol cap de les problemàtiques del món rural: envelliment de la població, manca de relleu generacional a l'agricultura, manca de serveis i despoblament. La instal·lació d'aquestes centrals energètiques, a més, no deixa riquesa, no crea ocupació i no fixa la gent al territori ni n'atrau de nova.

A Catalunya, lluny de frenar i ordenar aquesta situació, s'està facilitant que siguin les empreses promotores les que marquin les regles del joc. S'està permetent que siguin les empreses les que decideixin els indrets on ubicar els seus projectes, sense importar els greus impactes que provocaran i, fins i tot, que siguin les empreses les que decideixin el futur de l'activitat agrària i del turisme rural en molts pobles del nostre país.

L'actual model d'implantació de les energies renovables i el mateix Decret Llei 16/2019 incompleixen allò que determina la Llei 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic, que en el seu article 19, corresponent a l'energia, diu:

«1. Les mesures que s'adoptin en matèria d'energia han d'anar encaminades a la transició energètica cap a un model cent per cent renovable, desnuclearitzat i descarbonitzat, neutre en emissions de gasos amb efecte d'hivernacle, que redueixi la vulnerabilitat del sistema energètica català i garanteixi el dret a l'accés a l'energia com a bé comú, i concretament han d'anar encaminades a:

(.....)

b) Promoure les energies renovables, que s'han de desenvolupar, sempre que sigui possible, aprofitant els espais ja alterats per l'activitat humana, i minimitzar així l'ocupació innecessària del territori.

(.....)

6. La planificació energètica i la mitigació del canvi climàtic s'han d'elaborar de manera integrada. S'ha de tenir en consideració especial el principi de justícia social en aquelles persones, col·lectius, sectors econòmics i territoris que puguin resultar més afectats per la transició energètica.»

Actualment a Catalunya tenim 29.372 hectàrees de polígons industrials, de les quals 13.201 es troben a l'àrea metropolitana de Barcelona. En aquests polígons hi trobem milions de metres quadrats de teulades industrials aptes per acollir instal·lacions de producció fotovoltaica. També tenim milers d'hectàrees de baix interès ambiental, paisatgístic, agrícola i cultural, lligades a actuals infraestructures, a vies de comunicacions, a zones industrials, a zones d'activitat portuària o a zones periurbanes degradades, on hi trobem un gran potencial de producció energètica.

Lluny d'acomplir els dictàmens de la Llei 16/2017 la totalitat de centrals d'energies renovables que s'estan tramitant, exceptuant les d'autoconsum, s'ubiquen fora d'aquests polígons industrials i de les zones periurbanes degradades, perseguint un sol objectiu: aconseguir terrenys més barats per reduir despeses i augmentar els beneficis, a costa de crear uns impactes ambientals i socials, que poc preocupen a les empreses elèctriques.

Davant d'aquesta GREU i INSOSTENIBLE situació es fa del tot necessària i urgent que es portin a terme les següents accions:

1. 12- La derogació del Decret Llei16/2019, que es va aprovar sense participació pública ni l'avaluació ambiental estratègica, com exigeix la Directiva 2001/42/CE, de 27 de juny de 2001, relativa a l'avaluació dels efectes de determinats plans i programes en el medi ambient i que està provocant uns importants i greus impactes ambientals, paisatgístics, sobre el patrimoni natural, geològic, cultural, i agrari de Catalunya i sobre la qualitat de vida i el futur de la població rural, tot creant uns greus desequilibris socioeconòmics en el món rural.

2. 13- La paralització immediata de la tramitació de tots els projectes de renovables, excepte els projectes d'autoconsum i els d'iniciativa pública o privada que es basin en la sostenibilitat i aprofitin el sol urbà o industrial o les seves edificacions, aplicant una moratòria fins la redacció i aprovació d'un pla de transició energètica que n'ordini la seva implantació de forma sostenible.

3. 14- La redacció i aprovació d'un pla d'implantació de les energies renovables que permeti una transició energètica real, basada en les renovables i que segueixi el model de l'energia distribuïda, on l'energia es produeixi a prop dels llocs de consum i situant les centrals productores d'energia en els polígons industrials, en zones periurbanes degradades, de baix valor ambiental i agrari, en zones de concentració d'infraestructures, en zones d'activitat portuària, utilitzant els sostres urbans, etc. Aquest model d'implantació ha de ser participatiu, sostenible i compatible amb la preservació dels espais d'interès ecològic, paisatgístic, geològic, cultural, històric i agrari i compatible amb la conservació de la biodiversitat i de la qualitat de vida de les persones del medi rural.

Aquesta implantació ha de ser controlada per l'administració que n'ha de marcar les condicions prèvies que han de complir els projectes i establir en quins indrets es poden ubicar aquestes instal·lacions.

4. 15- Un cop aprovat el pla de transició energètica cal implementar la transparència en la tramitació dels projectes de centrals energètiques que ha facilitar l'accés a la informació i la participació de les parts interessades. Actualment els projectes es tramiten sense vetllar per aquesta transparència, dificultant l'accés a la informació, la presentació d'al·legacions i el coneixement de l'estat de tramitació administrativa.

5. 16- Redactar un nou Pla de l'Energia de Catalunya (PECAT). El que teníem ara tenia una vigència fins al 2020, així, doncs, ja està caducat. Cal elaborar un nou PECAT permetent la participació activa en la seva elaboració. El PECAT, entre d'altres aspectes, ha de definir les necessitats energètiques i les fons de producció des d'una òptica de contenció del canvi climàtic i foment de les energies renovables amb participació social.

Cal que s'estableixi ben clarament que la producció d'energia de fonts renovables substituirà a l'energia produïda per les nuclears, les tèrmiques, les incineradores i la resta de fonts productores d'energia que no siguin renovables o que comportin problemes ambientals i que es farà una veritable transició energètica, marcant les condicions d'aquesta transició. Aquesta transició energètica ha de marcar un nou paradigma on es prioritzin les polítiques d'estalvi, reducció i d'eficiència energètica.

Cal que el pla doni un impuls, tant a nivell de normativa com pel que fa al suport financer, als projectes de producció d'energia renovable pública, promoguts pels municipis o altres administracions o per

cooperatives o grups locals, que es basi en l'aprofitament dels sostres, dels espais urbans, industrials o l'aprofitament d'altres espais degradats, sense valor ambiental, paisatgístic ni agrari.

Rebeu la nostra salutació.

Federació Ecologistes de Catalunya:

Barcelona, 6 de juliol de 2021

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Joan Vazquez Mendieta'.

President de EdC
Joan Vazquez Mendieta
DNI 78067092D

Secretari de EdC
Xavier Jiménez Llobera
DNI 39 860 123A

Correus de contacte: ipcena@ipcena.org i gepec@gepec.org

